

Dokument	Städrutiner
Datum:	2024-11-29
Utfärdat av:	Gabriel Issa
Godkänt av:	Kennedy Cankalp
Revidering: Datum/	-
Signering:	-

Städrutiner

Lunatandläkarnas städrutiner bygger på dokumentet *Städning i vårdlokaler SIV -Vårdhygieniska rekommendationer för städ-, service- vård- och omsorgspersonal* som är framtaget av Svensk förening för vårdhygien.

Lagen

I *Tandvårdslagen* finns det ett uttalat krav på att vården ska vara av god hygienisk standard. I lagarnas förarbete konstateras att vårdgivaren måste vidta alla åtgärder som behövs för att uppnå en god hygienisk standard avseende bland annat;

- lokaler
- utrustning
- organisation och planering
- tillgång till vårdhygienisk kompetens.

God hygien och en välstädd miljö är grundläggande för att minska risken att sprida smitta. I lokaler och utrymmen där många människor samlas ökar risken för smittspridning. För att hålla en god hygienisk standard behövs regelbunden städning för att minska och avlägsna föroreningar från miljön (Hygien, smittskydd och miljöbalken - objektburen smitta. Socialstyrelsen 2008)

Syftet med städning och rengöring är bland annat att motverka risker för olycksfall och ohälsa. I en välstädd lokal minskar riskerna för att få i sig hälsofarliga ämnen genom inandning eller hudkontakt (AFS 2009:02). Damm inomhus kan innehålla olika ämnen som kan påverka människors hälsa, till exempel mögelsporer, kvalster, bakterier, virus och hudflagor. Dessutom kan olika kemiska föroreningar finnas bundna på partiklarna. Det är viktigt att städmetoder och rutiner är anpassade efter lokalens funktion och verksamhet. De metoder som väljs ska innebära så liten risk som möjligt för arbetstagare och miljö.

Lokaler med tillhörande inredning och utrustning ska underhållas, städas och rengöras på ett tillfredsställande sätt för att förebygga olycksfall och ohälsa. Detta ska utföras regelbundet och enligt på förhand uppgjorda rutiner som är anpassade efter verksamhet, rummets funktion och användningsfrekvens. Syftet med underhåll är i första hand att säkerställa hållfasthet, säkerhet och hygien. Det är lämpligt även från trivselsynpunkt att ytor på golv, väggar och tak underhålls väl. Underhåll är också till för att säkerställa att allt fungerar på avsett vis.

Innehåll

EGENKONTROLL OCH AVVIKELSEHANTERING	3
HYGIENKLASS.....	4
Lunatandläkarnas städansvar.....	5
Serviceföretaget Pimas städansvar	6
Medel för städning och rengöring	7
Medel för desinfektion av ytor.....	7
Alternativa medel.....	7
STÄDNING I VÅRDMILJÖ.....	8
Allmänna riktlinjer och ansvarsfördelning.....	8
Metoder för patientnära städ.....	8
Patientnära städning/rengöring.....	8
Akutstädning.....	8
Periodiskt underhåll - Storstädning.....	9
STÄDNING AV FÖRRÅD.....	10
Allmänna rekommendationer	10

EGENKONTROLL OCH AVVIKELSEHANTERING

Enligt *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)* och *Miljöbalken* ska varje verksamhet, vårdgivare eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)* ha ett ledningssystem. Detta för att planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Det ska finnas fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret. Planer, ansvarsfördelning, rutiner med mera som säkerställer tillräcklig rengöring av lokaler och inredning ingår i verksamhetsutövarens ansvar om egenkontroll.

På Lunatandläkarna ska egenkontroll av städningen ske var 4:e månad. Gå till ny rond, och välj sedan protokollet **städ rond**. Fyll i städrondsprotokollet. Framkommer avvikelser, ska det även göras en avvikelse rapport.

HYGIENKLASS

Lunatandläkarnas lokaler delas in i följande hygienklasser:

Hygienklass 0

Lokaler där inga patienter förväntas vistas

Hygienklass 1

Lokaler där kortare passage/vistelse av patienter förekommer

Hygienklass 2

Lokaler där vård, behandling och mottagning av patienter förekommer samt lokaler med anknytning till vård och behandling

Lunatandläkarnas städansvar			
Lokal	Objekt	Frekvens	Kritiska punkter
Reception Admin	GOLV, GOLVLISTER, VÄGGAR (strömbrytare, dörrhandtag) och INVENTARIER (bord, stolar m.m.)	1ggr/veckan	Inga
Väntrum Korridor Kök/Personalrum	Avlastningsytan på patientsidan, vid receptionen	Dagligen	Avlastningytan, betalterminalen
	VÄGGAR: Strömbrytare (0,2 m runt strömbrytaren), dörr och dörrhandtag (0,2 m runt dörrhandtaget), ledstänger		Dörrhandtag
	INVENTARIER: Bord, stolar.		Inga
	Arbetsyta i köket, mikrovågsugnar		Inga
	TVÄTTSTÄLL: Avlastningshylla, vägghängda behållare för flytande tvål, handdesinfektionsmedel, handskar, plastförkläde, torkpapper/ engångshanddukar, mugghållare. Tvättställ in- och utvändigt, blandare.		Blandare, handtag till tvål- och hand-desinfektionsmedel.
Behandlingsrum, RTG (panorama) Förråd Steril	Arbetsytor	Dagligen	Tagytor, brickbord
	INVENTARIER: Bord, stolar.		Behandlingsstolen
	VÄGGAR: Strömbrytare (0,2 m runt strömbrytaren), dörr och dörrhandtag (0,2 m runt dörrhandtaget), ledstänger, röntgen och tillhörande exponeringsknapp.		Exponeringsknapp röntgen
	TVÄTTSTÄLL: Avlastningshylla, vägghängda behållare för flytande tvål, handdesinfektionsmedel, handskar, plastförkläde, torkpapper/ engångshanddukar, mugghållare. Tvättställ in- och utvändigt, blandare.		Blandare, handtag till tvål- och hand-desinfektionsmedel.

Serviceföretaget Pimas städansvar		
Lokal	Objekt	Arbetsbeskrivning
Väntrum Korridor Kök/personalrum Förråd/ Steril Förråd 2	GOLV, GOLVLISTER,	Daglig moppning Tömma sopor i steril och kök Daglig dammsugning i väntrum
Behandlingsrum	GOLV, GOLVLISTER	Daglig moppning Tömma sopor
	TVÄTTSTÄLL:	Avlastningshylla, vägghängda behållare för flytande tvål, handdesinfektionsmedel, handskar, plastförkläde, torkpapper/engångshanddukar. Tvättställ in- och utvändigt, blandare.
Omklädningsrum	GOLV, GOLVLISTER	Moppning 1 ggr/veckan Tömma sopor 1 ggr/veckan
WC-lokalerna 1. Patient WC: dagligen 2. Personal WC: 1ggr/veckan	GOLV, GOLVLISTER	TOALETTRYMME: Dörr och dörrhandtag, (0,2 m runt dörrhandtaget), papperskorg, strömbrytare, signalknapp TOALET: Handikapphandtag, sanitetsbehållare, hela toalettstolen
	TOALET	Tvättställ: Avlastningshylla, vägghängda behållare för flytande tvål, handdesinfektionsmedel, handskar, plastförkläde, torkpapper/engångshanddukar, Tvättställ in- och utvändigt, blandare. Moppning, tömma sopor,
	TVÄTTSTÄLL	

KEMTEKNISKA MEDEL

Kemtekniska medel där hänsyn tagits både till miljö- och arbetsmiljöaspekter ska användas och säkerhetsdatablad ska finnas tillgängliga. Riskbedömning ska utföras, bland annat ska skyddshandskar användas vid kontakt med kemikalier.

Förpackningar med kemtekniska medel ska vara av engångstyp, får inte återfyllas eller tappas över till annan flaska. Typ av produkt (användningsområde), innehåll och utgångsdatum ska framgå på förpackningen. Av arbetsmiljöskäl ska flaskor med aerosolbildande spraymunstycke inte användas. Sprayfuktning ger även en osäker fördelning av kemtekniska medel. Doseringsanvisningar ska följas. Observera att ytor och golvbeläggning kan förstöras vid felaktig användning eller överdosering av rengöringsmedel, polish med mera.

Medel för städning och rengöring

Kemtekniska medel för städning och rengöring delas upp i alkaliska medel, sura medel, komplexbildare och tensider.

Alkaliska medel löser organiskt material till exempel protein och till viss del fett.

Sura medel används för att avlägsna kristalliserade salter eller utfällningar av svårslösliga salter. Starkt sura och alkaliska medel är frätande vilket måste beaktas ur material-, korrosions- och arbetsmiljösynpunkt.

Komplexbildare består av ämnen som kan förhindra utfällning av svårslösliga salter främst i hårt vatten, de kallas även vattenförbättrare eller vattenavhårdare.

Tensider är ämnen som har en förmåga att sänka ytspänningen hos vatten och därmed underlätta frigörande av föroreningar från ytan. Tensider har också en förmåga att göra olja och fetter blandbara med vatten.

Medel för desinfektion av ytor

Desinfektionsmedel ska vara testade för avsedda ändamål enligt gällande standarder.

Ytdesinfektionsmedel, lämpliga i vårdlokaler, är i Sverige vanligen baserade på alkoholer eller oxiderande medel (natriumhypoklorit, peroxider, accelererande väteperoxid). Ytdesinfektionsmedel i samband med rengöring ska ha både desinfekterande och rengörande effekt, **det vill säga även innehålla tensid**. Vid ytdesinfektion ska ytan alltid bearbetas mekaniskt med desinfektionsmedlet eftersom detta ökar desinfektionseffekten. Inverkningstiden efter mekanisk bearbetning är den som tillverkaren anger.

Alternativa medel

En rad så kallade kemikaliefria alternativ för städning marknadsförs, bland annat ultrarent vatten, joniserat vatten, elektrolyserat vatten, ozonvatten och z-vatten. Att använda starkt basiskt eller surt vatten i större mängder kan ha negativ påverkan för användare och material samt i vattenreningsverkens processer. Det råder även oklarhet i hur golvmaterial kan påverkas av avvikande pH-värde hos rengöringsvatten. Det finns också alltför begränsad erfarenhet för att inom hälso- och sjukvård använda biologiska rengöringsmedel. Noggrann analys ur flera perspektiv utöver rengöringsförmåga ska föregå introduktion. Sammanfattningsvis finns i nuläget för dåligt vetenskapligt underlag för att kunna utfärda rekommendationer om alternativa produkter i vårdens städverksamhet.

STÄDNING I VÅRDMILJÖ

Allmänna riktlinjer och ansvarsfördelning

Personal som utför städuppgifter ska ha dokumenterad kunskap om gällande riktlinjer/rutiner och metoder för den aktuella städuppgiften, exempelvis regelmässig städning och akutstädning. Gällande riktlinjer/rutiner ska följas oavsett utförare. Vårdenhetschef eller motsvarande ansvarar för att städ- och annan servicepersonal informeras om speciella förhållanden på vårdenheten, till exempel pågående calici, rum som inte ska städas eller användning av speciell skyddsutrustning.

För att underlätta städning ska en god ordning upprätthållas, till exempel genom att hålla ytor fria och fästa upp elkablar. Arbetet underlättas även genom överenskommelse om lämplig tidpunkt för städning. Städning ska inte utföras i rum med pågående verksamhet till exempel måltider, undersökningar och behandlingar.

Metoder för patientnära städ

För städning/rengöring kan olika metoder användas. Oavsett metod är den mekaniska bearbetningen avgörande för att uppnå fullgott resultat. Identifierade kritiska punkter ska framgå av lokal städrutin för verksamheten.

Städning/rengöring med vatten och rengöringsmedel utfört med rätt metod är tillräckligt på de flesta ytor förutsatt att punktdesinfektion utförts. Till all rengöring ska rena dukar och moppar användas. Endast rent städmaterial får doppas i rengöringslösning och ska bytas mellan varje lokal eller del av lokal, enligt städinstruktion för lokalen. Städning ska utföras från rent mot smutsigt, generellt uppifrån och ned. Vatten som används för rengöring ska vara av dricksvattenkvalitet. Städmaterial ska hanteras så att kontaminering av städad yta inte sker.

Vid kraftig och måttlig nedsmutsning, det vill säga synlig förorening, påbörjas alltid städning/rengöring med vatten och rengöringsmedel. Därefter kompletteras eventuella kritiska punkter med ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

Vid låg grad av nedsmutsning, det vill säga synligt rent, kan städning/rengöring och desinfektion utföras enbart med ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

Regelmässig städning

Patientnära städning/rengöring

I varje verksamhet ska det vara definierat och dokumenterat vad som ingår i patientnära ytor, kritiska punkter samt frekvens. Hänsyn ska tas till den specifika vård som bedrivs. Syftet är att minska mängden förorening och mikroorganismer i miljön. Patientnära städning/rengöring utförs i första hand med rengöringsmedel och vatten.

Det ska tydligt framgå vilken personalgrupp som ansvarar för olika områden (gränsdragning). Utförd städning ska dokumenteras med datum och signatur.

Akutstädning

Akutstädning är städning som inte kan uppskjutas till nästa regelmässiga städtillfälle. Städutrustning och engångs städmaterial avsett för akutstädning, ska finnas tillgänglig på varje vårdenhets. Den som använt städutrustning ansvarar för rengöring av denna. Den som identifierar behov av akutstädning ansvarar för att det blir utfört. Organisation bör finnas så att akutstädning tillgodoses även i allmänna utrymmen.

Periodiskt underhåll - Storstädning

Storstädning är en grundlig rengöring av lokaler som resulterar i städmässigt väl underhållna, fläckfria och anmärkningsfria lokaler. Storstädning ska ske med dokumenterade metoder, kemtekniska medel, städmaterial och utföras av utbildad personal. Möjlighet till extra storstädning ska finnas. Lokalerna ska omedelbart efter färdigställandet avsynas och godkännas av verksamheten.

Storstädning ska alltid ske i samråd med verksamheten och med största hänsyn till pågående verksamhet vilket kräver flexibilitet för att skapa åtkomlighet i lokalerna. Aktuell lokal ska vara tömd på patienter och patienttillhörigheter.

Exempel på vad som kan ingå i storstädning: golv, väggar, armaturer (högt hängande) och ventiler/kylbafflar, garderober (inuti och ovanpå), högskåp (ovanpå), radiatorer/element (utvändigt och bakom). Gardiner och eventuella draperier tvättas och draperiskenor/gardin- skenor rengörs. Kyl/frys/mikrovågsugn/spis som är flyttbar avtorkas på samtliga sidor. Alla ytor, skåp och hyllor där patienttillhörigheter, pappersmaterial, pärmar, böcker och övrigt material är borttaget, ska storstädas. Patientsängar och sängbord rengörs grundligt.

Storstädning genomförs minst en gång per år i lokaler tillhörande hygienklass 2 och minst vartannat år i lokaler tillhörande hygienklass 0-1. Efter större bygg- och serviceåtgärder ska storstädning genomföras i samtliga hygienklasser. Storstädning ska inte integreras i den regelmässiga städningen eftersom grundlig städning inklusive golvvård krävs för att underhålla och vårda lokaler samt underlätta regelmässig städning.

STÄDNING AV FÖRRÅD

Nedan rekommendationer gäller för förråd utanför operations- eller sterilteknisk enhet med mikrobiologisk kontrollerad luftmiljö. För mer information avseende hantering av sterila medicinskt tekniska produkter se SIS-TR 57:2020.

Allmänna rekommendationer

Allt material och textilier som används inom vård och omsorg ska hanteras och förvaras så att kvalitet och renhetsgrad bibehålls fram till användning. Detta innebär att materialet skyddas från onödig hantering och hanteras med desinfekterade händer för att inte förorenas av mikroorganismer, samt att ytor och utrymmen hålls rena. Material och textilier ska förvaras i separata förråd på hyllor eller i skåp med stängd dörr, aldrig på golvet. Nedersta hyllan ska sitta på en nivå så att städning under hyllan är möjlig. Rutiner för översyn och städning ska finnas för alla typer av förråd.

Städfrekvens anpassas utifrån vilken verksamhet som bedrivs, typ av förråd, materialåtgång med mera. Ytor där material förvaras rengörs med sådan frekvens att de hålls dammfria. För rekommenderad frekvens se tabell nedan.

Transportförpackningar av wellpapp tillverkas av återvinningspapper och kan innehålla mögelsporer. Förpackningarna blir även smutsiga då de transporteras i lastbilar eller står på lastbryggor. För att inte förorena förråd bör brytning av transportförpackningar ske i utrymme för avemballering eller utanför enheten. Om detta inte är möjligt ska brytningen ske utanför det stängda förrådet.